

Asia: VN/17597/2026

Sosiaali- ja terveysministeriön lausuntopyyntö luonnoksesta valtioneuvoston asetukseksi tartuntatautien neuvottelukunnasta

Lausunnonantajan lausunto

1 § Neuvottelukunnan asettaminen

Veripalvelun kommentit kohdassa Muita kommentteja

2 § Neuvottelukunnan tehtävät

Ei lausuttavaa

3 § Neuvottelukunnan kokoonpano

Veripalvelun kommentit kohdassa Muita kommentteja

4 § Neuvottelukunnan jaostot

Ei lausuttavaa

5 § Voimaantulo

Ei lausuttavaa

Muita kommentteja

Suomen Punaisen Ristin Veripalvelu (myöhemmin Veripalvelu) kiittää mahdollisuudesta lausua asetusesityksestä ja esittää yleisenä lausuntonaan seuraavaa:

Suomen Punainen Risti on viranomaisia tukeva julkisoikeudellinen yhteisö, jonka oikeudellisesta erityisasemasta on Suomessa säädetty lailla (238/2000) sekä sen nojalla annetulla tasavallan presidentin asetuksella (827/2017). Veripalvelu on Suomen Punaisen Ristin laitos, joka on tähän asti ollut ainoa toimiluvallinen veripalvelulaitos Suomessa. Veripalvelu vastaa koko Suomen verivalmistehuollosta, ja sillä on Yhteiskunnan turvallisuusstrategian 2025 mukaan verihuollon ainoana toimijana Suomessa kriittinen kansallinen tehtävä.

Veripalvelu kerää verta ja plasmata vapaaehtoisilta luovuttajilta sekä vastaa verivalmisteen tuotannosta, testauksesta ja toimittamisesta. Vuonna 2025 terveydenhuollon tarpeiden kattaminen

edellytti noin 163 000 verenluovutusta, ja verivalmisteita toimitettiin noin 180 000 yksikköä. Verivalmisteiden turvallisuutta ja laatua varmistetaan vuosittain noin kahdella miljoonalla infektiöseulontatutkimuksella sekä noin 60 000 laadunvalvontatutkimuksella. Veripalvelulla on verihuoltotehtävien lisäksi myös muita kansallisia tehtäviä, kuten Kantasolurekisteriin ja elinsiirtoihin liittyvät tehtävät.

Veripalvelu kannattaa esitystä yleisesti ja pitää tartuntatautien neuvottelukuntaa ja sille säädettyjä tehtäviä tärkeinä valtakunnallisessa tartuntatautien torjuntatyössä. Veripalvelu pitää erityisen tärkeänä, että neuvottelukunnan tehtävissä ja kokoonpanossa turvataan riittävän laaja ja monipuolinen kansallinen asiantuntemus (esityksen 3 §). On keskeistä, että tartuntatautien neuvottelukunnan tehtäviin kuuluu myös yhteistyön ja tiedonkulun edistäminen eri viranomaisten, tutkimusorganisaatioiden ja terveydenhuollon toimijoiden välillä, kuten esityksen perusteluissa on todettu.

Veripalvelu vastaa verivalmisteiden saatavuudesta, turvallisuudesta, ja epidemiologiseen riskiarviointiin perustuvien veriturvallisuustoimenpiteiden toteuttamisesta. Veripalvelu osallistuu siten omalta osaltaan valtakunnalliseen tartuntatautien torjuntatyöhön. Veriturvallisuuden kulmakiviin kuuluu luovuttajan terveystarkastukseen perustuvan soveltuvuusarvioinnin ja infektiotestauksen lisäksi jatkuva tartuntatautien seuranta. Epidemiologinen seuranta täydentää verenluovutukseen liittyviä varoaikoja ja infektiotestausta ja mahdollistaa muuttuvien tartuntatautiuhkien ennakoivan tunnistamisen sekä veriturvallisuustoimenpiteiden käyttöönoton riittävän ajoissa. Veripalvelu seuraa epidemiologista tilannetta pääasiassa sektorikohtaisten EU-verkostojen kautta. Uusien tartuntatautien vaikutukset kohdistuvat usein ensimmäisenä juuri ihmisperäisten aineiden turvallisuuteen, jolloin tarvitaan erityistä asiantuntemusta esimerkiksi matkustusperusteisista luovutusesteistä, testausmenetelmistä ja rajoitustoimien mahdollisista vaikutuksista verihuollon toiminnan jatkuvuuteen.

Tartuntatautien neuvottelukunnan tulee jatkossa huomioida nykyistä proaktiivisemmin verivalmisteturvallisuuden merkitys kansanterveydelle. Tartuntatautien neuvottelukunta käsittelee myös poikkeuksellisiin epidemioihin liittyvää varautumista ja tilannekuvaa, minkä vuoksi sillä on rajapinta myös verihuollon kansalliseen varautumiseen. Neuvottelukunnan tulee jatkossa huomioida paremmin verihuollon varautumisen tukeminen sekä esimerkiksi mahdollisten rajoitustoimien vaikutukset verivalmisteiden saatavuuteen. Tämän vuoksi neuvottelukunnan asiantuntemuksen täydentäminen verihuollon ja veriturvallisuuden erityisasiantuntemuksella on perusteltua joko neuvottelukunta- tai jaostoeidustuksen, asiantuntijakuulemisten tai jatkuvan organisoidun tiedonvaihdon kautta.

Verivalmisteisiin ja verihuoltoon liittyvän asiantuntemuksen sekä kriittisen tiedonkulun varmistaminen tartuntatautien neuvottelukunnan ja Veripalvelun välillä on perusteltu kansallinen hallintatoimenpide myös tulevan SoHO-asetuksen (2024/1938) edellyttämän kriittisiä ihmisperäisiä aineita koskevan valmiussuunnitelman näkökulmasta (SoHO asetuksen 63 artikla).

Pia Westman, Veripalvelun johtaja

Johanna Nystedt, vastuualuejohtaja, verivalmisteet

Johanna Castrén, verenluovutuksen johtaja

Jarkko Ihalainen, lääketieteellinen johtaja

Nystedt Johanna
Suomen Punainen Risti, Veripalvelu